

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevvari: P/f Sosialurin ©
Abyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krisjan Dahl
Blaðfólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kalmar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

»Glasnost«

SEINASTU tíðina hava vit hoyrt sera nógv um Sovjetsamveldið í fjølmiðlum. Orsøkin er lutvíst tað »glasnost«, sum nýggi leiðarin Gorbátjov hevur staðið fyrri. Og sum eitt úrslit av hesum er sæðigleisastu dagarnar hoyrt nógv um tær tingingar, sum hava verið millum leiðararnar í báðum risaveldunum.

SERLIGA er glasnostfyrbrigdið áhugavert. Vit hava hoyrt nógv um tað, men hvat skulu vit halda. Er her »fupp ella fakta«, sum talan er um?

ÁÐRENN vit svara hesum spurningi, skulu vit gera greitt, at vit eru avgjört imóti kommunistiskari stýrisskipan, sum vit hava sæð tað í Sovjet. Ein skipan sum kann loyva einum Stalin hava vit alla møguliga orsök til at vera varin við. Vit vita eisini, at tá tosað verður um demokratisering í Sovjet, so er tað ikki demokrat í okkara týðningi, tosað verður um. Tann altvaldandi »flokkin« hevur avgerandi orðið. Og tað verður hann sum slakar teymarnar og táttar í aftur, tá hann heldur, at tað er farið ov langt.

HETTA hava vit í veruleikanum sæð fleiri ferðir. Tað sá vit, tá Stalin doyði. Tá vóru milliónir sleptar úr fangalegum. Seinni varð táttad í aftur, og tá Krustjev kom til varð aftur slakað fyrst, og síðan varð táttad í. Og søgan endurtók seg veruliga eisini við Bresjnev.

TAÐ SUM vit hava sæð seinastu árin við Gorbátjov er eitt munandi størri frælsi innan skipanina. Annað úrslit er, at rættuliga nógvir átrúnaðarligr og politiskir fangar eru sleptir leysir. Og hóast langt er á leið enn, so kunnu vit bert fegnast um hvørt stig rætta vegin í hesum stóra landi. Vit vita, at framstigi í eini slíkari skipan kunnu bert henda stig fyrri stig. Og ein orsök fyrri hesum er, at í einum slíkum »konservativum« systemi verða altíð sterkar kreftir, sum eru imóti broytingum. Og royndir frá t.d. Tjekkoslavakinum og Polen vísa, at ov stórar broytingar geva baksláttur.

EIN spurningur er so, hvussu vit kunnu stuðla hesum glasnostroyndum. Tað er eingin ivi um, at ein orsøkin til gongdina í Sovjet er fyrri at koma í betri orð vestanfyri. Trýst hevur jú í mong ár verið lagt á sovjettskú leiðsluna fyrri at fáa hana at økja um frælsið í landi teirra, og eitt úrslit er so »glasnost«. Vit vita, at hjá okkum eru kreftir, har henda gongdin er komin illa við. Tað eru tær kreftir sum hava brúk fyrri einum Sovjet uttan glasnost, soleiðis at hetta kann nýtast í vanligu politiska spælinum. Hesar kreftir hava ongan

oddagrein

á huga fyrri vælferðini hjá tí vanligu sovjettska borgaranum. Heldur er tað hin vegin.

FLESTU demokratisku politikarar meta, at siggja leiðararnir í Sovjet, at »glasnost« politikurin ikki skapar teimum meira vælvið, so hava teir ein orsök minni til at halda fram við hesum politikki.

Tí hava vit her eitt dømi, hvar sjálvt vit kunnu stuðla einum øðrum fólki at fáa frælsari kor. Hetta umfatar eisini viðurskiptini hjá teimum kristnu í Sovjet, sum vit í Føroyum av náttúrligum orsökum eru upptikin av. Her eru eisini hend framstigi. Og her skulu vit bert vísa til blaðið hjá svensku »Slavisk Mission«, sum kallast »Ljus i Öster«. Teir fegnast eisini um gongdina, men við tí fyrivarni, at hon kemur at halda fram. Men blaðið boðar frá leyslating av kristnum, øktum innflutningi av Biblium og endur upplating av kirkjum. Hetta blað boðar eisini frá í sínum seinasta blaði, at sovjetleiðslan nu viðurkennir plássíð hjá trúarlívi í samfelagnum. Og blaðið endar sína grein um hetta mál við eini áheitan um at biðja fyrri Gorbátjov, at tað skal eydnast honum at halda fram á hesi leiðini.

HER er talan um eina veruliga kristliga støðutakan í kristnum anda, sum kanska onnur kundir lært av.

HVAT VIT enn halda um politikkin hjá Reagan, so hevur hann nú ásaðnað, at neyðugt er við beinleiðis sambandi og viðurskiptum millum risaveldini, og eigur hann at fáa rós fyrri tað. Sjálvt tá kaldast var millum leiðararnar í risaveldunum, stuðlaði hann saman við Thatcher einum størri samskipti millum fólkinu í Sovjet og teirra londum. Sum t.d. viðmentunarligum tiltøkum, har fólk hóast politiskan skilna kunnu hittast og læra hvønn annan at kenna sum menniskju. Og allar royndir vísa, at hetta er ein sera effektivur háttur at forða fyrri fordómum og intoleransu.

Á HESUM øki kunnu vit eisini gera ein innsats her í Føroyum, og vit vita um vinaløg, sum eru knýtt millum russiskar fiskimenn, sum hava verið í Føroyum og føroyingar, sum hava látið hánt um russararæðslu.

VIT EIGA at stuðla »glasnost« so frægt sum vit kunnu. Ikki tí vit stuðla nakra kommunistiska stýrisskipan, men tí vit vilja stuðla sovjettska fólkinum at fáa størst møguligt frælsi, sum fáast kann við ta skipan, sum har nu einaferð fínt.

..

tjak og meiningar

Til Lassa Klein:

Skeiv adressa, ja, nú váttar tú tað endiliga!

Tú sigur, at tú ikki hevur sæð brævið frá okkum fyrr enn leygdagdin í Dimmu, og at brævið heldur ikki er journalført.

Hetta at tú ikki hevur sæð brævið, minnir ikki sørt um tær umberingar, tú fyrr ert komin við. Tá plægdi tað at vera: at tú onki skilti, men er hetta so, og brævið heldur ikki er journalført, so er hetta heldur ikki óvanligt. Tað kunnu vit prógva við tað, at tit fyrr hava sent boð eftir árgomlum brævi frá okkum fyrri at fáa tað journalført.

Hetta er sjálvandi ikki uppgávan hjá einum landsstýrismanni, at journalføra postin, men tú sera óheppið, at ein ikki kann vera visur í at bræv, send til Landsstýrið, ikki kunnu bliva burtur soleiðis uttan viðari.

Men so kemur tað avgerandi. Tú sigur, at brævið hevur skeiva adressu. Hvi segði tú ikki tað fyrri tveimum árum síðan, tá vit vendu okkum til tín á fyrsta sinni. Umberingarnar kenna vit og ikki er neyðugt at koma við fleiri, Lassi.

At málið hevur verið fyrri á landsstýrissfundi, kann eg ikki svara fyrri, tí teir eru ikki almennir. Tann fundurin, sum vit høvdu við Landsstýrið saman við øðrum umboðum fyrri tónleikalívið, var, so vitt eg veit, orientandi fyrri báðar partar. Og eg haldi, at tú burdi verið meira at tær komin, enn at royna at

billar fólk inn, at eg kundi sloppið við á ein landsstýrissfund, har avgerðir verða tiknar. Tí tað er nevnliga tað, sum spurt var um. Hevur Landsstýrið viðgjørt málið og har eftir tikið nakra avgerð? soleiðis sum tú hevur sagt. Eg veit tað ikki og aðrir landsstýrismenn siga, at málið ikki er viðgjørt fleiri ferðir á landsstýrissfundi.

Tú sjálvur hevur alment lovað at gera nakað við málið, og har varð spurt, um tú hevur gjørt nakað og um tú ætlar at gera nakað. Tað svaraði tú ikki uppá.

Tú lovaði á pallborðsfundinum í Norðurlandahúsinum seinasta heyst, at Landsstýrið var klárt við einum uppskoti at leggja fyrri Tingið. Hóast hetta ikki var fyrstu ferð, tú lovaði tað sama, royndi ein at trúgva tær, men nú fer trúgvinn at bila, sum tú kanska skilir. Eg timi ikki at rekka teir spurningar, tú slett ikki víðger, uppáftur, teir standa jú á prenti.

Men eitt haldi eg er heilt fantastiskt, og tað er at tú nú sigur teg vera stovnarman av FUT.

Er tað satt, so mátti tú, sum situr í Landsstýrinum, havt fingið meira burtur úr. Tað hevði eg i øllum førum gjørt, sat eg i tínum sessi.

Tað er altíð gott at ynskja okkum tað besta, og takk fyrri tað. Men orðini hjá einum gomlum sjómanni renna mær í huga,

tá tú gert tað. Hann segði, at tað var gott at hava fittan skipara, men at tað sást aftur á avrokningini, um maðurin var vavskitur. Tú heldur eisini, at eg havi hug at gera gjøldur burtur úr málinum, har fert tú skeivur. Eg eins og allir tónleikarar í Føroyum, halda slett onki stuttligt vera í tí máta hetta álvarsmál hevur verið viðgjørt frá tinari síðu, og ikki minni frá hinum politikanum. Er nakað komið upp ímillum, sum kundi virkað sum gjøldur, so er tað kanska tað, at ein hevur ílt við at taka teg fyrri fult.

Viðvíkjandi tínum mánadags vitjunartíðum, so havi eg verið har niðri í Nesinum óteljandi ferðir, ikki bert mánadagar, men aðrar dagar við. Men tað var ikki hugnatos, vit vildu, og tað kom eisini fram, bæði í Norðurlandahúsinum og í samtalum vit hava havt, men konkretar samráðingar, við harav fylgjandi konkretum úrslitum. Tað er gott at skriva saman í blaðunum, men hevði tað ikki verið meiri kreativt at bjóða teimum, sum fáast við tónleik, á ein fund, har vit fingi at vita um tit vildu gera nakað ella ikki.

Heilsan

Petur Mohr Reinert.

P.S.! Til øll, sum skriva bræv til Landsstýrið! Sendið brævið innskrivað, so tit hava kvittan fyrri at tit hava sent brævið.

Grind!

Harra blaðstjóri, ger so væl at hýsa mær hesi greinini.

Í gomlum døgum var tað ein óskrivnað lóg, at grind, sum kom inn ímillum Stong og Eystnes, skuldi norður í Sundalagið, men í dag tykist tað at vera øðrvísi. Nú tykist tað sum um alt skal til Havnar. Grindaformaðurin úr Havn leggur seg fyrri grindina við tí fyrri eyga, at hon ikk skal norður í Sund, og hendir ikki at tos við finningarbátin, hvar grind skal.

Tað, sum ørkymlar meg mest, er, at sjálvur »Spógvin«, sum dregur hvørt sildagarn og hvørja

gágguinu upp í Sundalagið, einki vildi gera við hetta, hóast hann er biðin um tað ferð eftir ferð, men tað tykist vera sum tað gamla orðatakið sigur: »At tað er lætt at riga breiðar álir av annanmanns húð«, tá almenningurin rindar.

Men eg vil hervið biðja Jákup Andrias Mohr gera so væl at strika flaggið,

áðrenn hann kemur norð í Sund, og um hann ikki ger tað, verða vit aðrir noyddir at gera tað fyrri hann. Sera ófatiligt tykist tað mær, at grindaformaðurin úr havn kann loyva sær at koma norð á Streymnesoyruna at nýta tann reiðskap, sum hann ikki torir at nýta í Havn.

S.D.H.

Haldið sosialin